

DEEL 3: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies voor het al dan niet moeten nemen van maatregelen

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan een advies geformuleerd worden betreffende het al dan niet nemen van bijkomende maatregelen in het kader van verder archeologisch vooronderzoek op het projectgebied Tussen de E17, Oudenaardsesteenweg en langs de Soeverijnstraat en Lulstraat in Kruishoutem en Nazareth. De gegevens afkomstig uit deze onderzoeksfasen worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer geplande bodemingrepen en bouwwerken op het plangebied. Uit deze confrontatie moet duidelijk blijken of bijkomende maatregelen nodig zijn voor verder archeologisch onderzoek. Het advies bepaalt, indien nodig, welke specifieke maatregelen getroffen moeten worden.

1.1. Volledigheid uitgevoerde vooronderzoek

Na het bureauonderzoek voor de ontwikkelingen op Groot Prijkels is een archeologienota opgesteld. In het kader van het uitgestelde vooronderzoek dat in het programma van maatregelen is beschreven, zijn hier op een aantal percelen een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Aangezien deze fase geen goed bewaarde podzolen of afgedekte loopoppervlakken kon identificeren, vervielen de eventuele verkennende en waarderende archeologische boringen uit het programma van maatregelen. Daarop werd overgegaan tot een archeologisch proefsleuvenonderzoek op de geboorde zones. Het hoofddoel van dit onderzoek was de aan- of afwezigheid en eventuele spreiding van archeologische (artefacten)sites definitief vast te stellen. Ondanks enkele ontoegankelijke zones (private wegen, bebouwing,...) is een voldoende groot percentage van dit deel van het projectgebied onderzocht. Na de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek blijkt dat zich binnen het plangebied geen archeologische site bevindt. De aangetroffen sporen lijken op basis van de vulling in de nieuwe, nieuwste tijd of recente periode te dateren. Op basis van de resultaten van het uitgevoerde archeologisch onderzoek zijn het archeologisch potentieel van het plangebied en de kansen op kenniswinst voldoende ingeschat, en kan een correct onderbouwd programma van maatregelen worden opgemaakt. Er dienen op dit deel van het projectgebied geen bijkomende fases van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, of een archeologische opgraving uitgevoerd te worden.

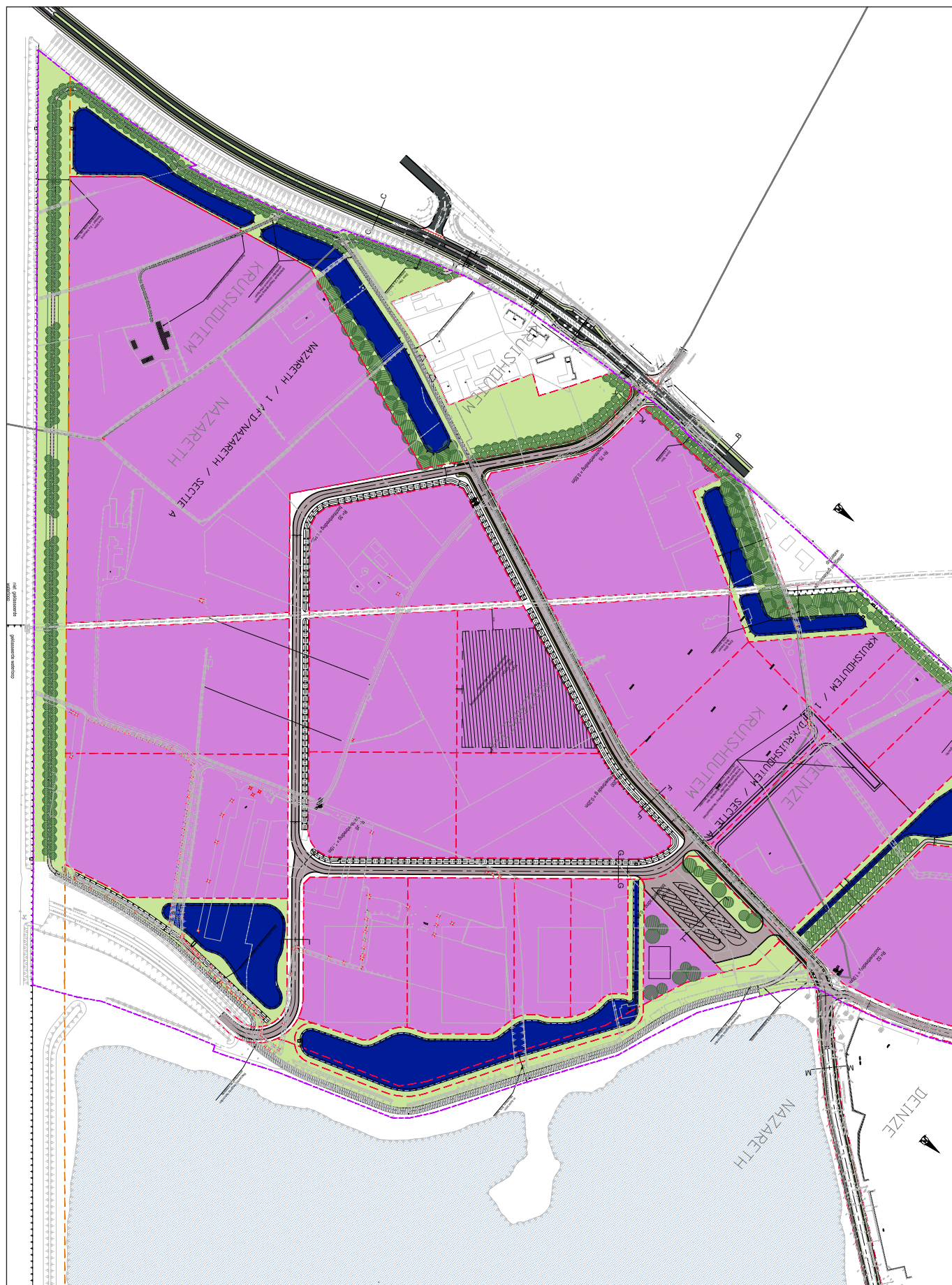
Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn drie kolenbranderskuilen gevonden, die al volledig opgegraven zijn. De bulkstalen die bij het onderzoek genomen zijn van de houtskoolrijke vulling heeft potentieel voor verder onderzoek dat nog uitgewerkt moet worden. Na het zeven van de monsters moet op de residu's een anthracologisch onderzoek en een radiokoolstofdatering gebeuren.

1.2. Afwezigheid van een archeologische site

Deze nota handelt over het onderzoek dat in uitgesteld traject is uitgevoerd op de delen van het projectgebied tussen de E17, Oudenaardsesteenweg en langs de Lulstraat en Soeverijnstraat in Kruishoutem en Nazareth. Tijdens dit onderzoek zijn slechts drie relevante archeologische sporen aangesneden, in de vorm van drie kolenbranderskuilen of houtskoolmeilers. De kuilen zijn reeds opgegraven, waardoor geen verder terreinwerk nodig is. Er is geen verwachting voor de aanwezigheid van een archeologische site op het terrein.

1.3. Impactbepaling

Op dit deel van Groot Prijkels worden zowel nieuwe wegen aangelegd, groenzones, waterinfiltratiebekkens en zones voor industriebouw gepland met de nieuwe bouwwerken. Deze bouwwerken zorgen voor een verstoring en vernietiging van het archeologische bodemarchief. Gezien de aard van de bouwwerken is er geen mogelijkheid voor *in situ* behoud en dienen alle aangetroffen relevante sporen geregistreerd te worden. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van alle bouwplannen, met oppervlaktes en dieptes wordt verwezen naar hoofdstuk 1.3.3. Geplande werken en bodemingrepen, van Deel 2: Verslag van resultaten, in de archeologienota met ID 102. De drie aangetroffen houtskoolmeilers liggen in zones die als percelen voor industriebouw worden gebruikt.

Figuur 111: Overzicht van de geplande bouwwerken op het zuidwestelijke deel van Groot Prijkels

1.4. Waardering van de archeologische site

De archeologische site bestaat uit drie aangetroffen kolenbranderskuilen en is reeds volledig opgegraven. Een deel van de vulling van de sporen is bemonsterd. Deze monsters hebben nog potentieel voor kennisvermeerdering. Anthracologisch onderzoek en radiokoolstofdatering zullen meer informatie geven over de datering van de sporen, de landschapshistoriek op lokaal en regionaal niveau en de ontginning van het gebied.

1.5. Bepaling van de maatregelen

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd op percelen 27c (partim), 32d (partim), 103b, 97b (tot oktober 2017 bestaande uit 97a en 97/02), 89b en 103/02 van afdeling 1, sectie A in Kruishoutem en 9r (partim), 9p, 9n, 7b, 7c, 7d, 7g, 7e, 27d, 7f, 7h, 24e, 1b, 5b, 28c, 30d, 27c van afdeling 1, sectie A in Nazareth. Op deze percelen zijn geen relevante sporen meer aanwezig en is geen verder onderzoek nodig. Een aantal aanliggende percelen zijn bebouwd, ontoegankelijk of viel net buiten het onderzoeksgebied. Deze percelen kunnen op basis van het proefsleuvenonderzoek ook worden vrijgegeven, hier is geen verwachting voor het aantreffen van relevant erfgoed. Het betreft perceel 28a van afdeling 1, sectie A in Kruishoutem, percelen 8a3, 8z2, 3d en 102b van afdeling 1, sectie A in Nazareth. Hetzelfde geldt voor de delen van de openbare weg van de Lulstraat en Soeverijnstraat die grenzen aan dit deel van het projectgebied. Onder deze wegen worden geen relevante sporen verwacht, de bouwwerken kunnen zonder verder archeologisch terreinonderzoek aangevat worden.

Op alle onderzochte percelen van dit projectgebied dient geen verder terreinwerk meer te gebeuren, ze worden vrijgegeven voor de start van de bouwwerken, waar in eerste instantie een nieuwe weg wordt aangelegd. Daarnaast moet nog een verwerking van het aangelegde archeologische ensemble met betrekking tot drie kolenbranderskuilen of houtskoolmeilers.

2. Programma van maatregelen voor verdere verwerking

Bij het proefsleuvenonderzoek op dit deel van het projectgebied zijn drie kolenbranderskuilen aangetroffen, waar potentieel is voor kennisvermeerdering. Het kennispotentieel kan gerealiseerd worden op basis van de gegevens en stalen die tijdens het proefsleuvenonderzoek gegenereerd zijn. Gezien de lage densiteit in het voorkomen van de houtskoolmeilers, afgewogen tegen de kostprijs van een vlakdekkend onderzoek en de lage kans tot relevante kennisvermeerdering hiervan, wordt geen verder terreinonderzoek geadviseerd.

2.1. Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Om een maximale kenniswinst van het projectgebied te genereren wordt geadviseerd op de houtskoolstalen uit kolenbranderskuilen 002310, 018406 en 025001 zowel 1 radiokoolstofdatering en 1 anthracologisch onderzoek per spoor uit te voeren. Dergelijk natuurwetenschappelijk onderzoek kan informatie opleveren over de datering van deze ontginningen en door het vaststellen van de specifiek gebruikte houtsoorten bovendien inzicht verschaffen over de landschapshistoriek op lokaal en supraregionaal niveau. De onderzoeksvragen die bij het verder onderzoek beantwoord moeten worden zijn:

- Wat is de datering van de sporen op basis van het vondstmateriaal, de oversnijdingen en/of opvulling van de sporen en de daarmee gepaarde fasering?
- Welke kennis kan het anthracologisch onderzoek genereren over de landschapsontginning en de landschapshistoriek van het projectgebied?
- Welk kennispotentieel heeft de archeologische site op regionaal niveau en in breder perspectief?

2.2. Onderzoeksstrategie en -methode

Tijdens het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek op dit deel van Groot Prijkels werden geen indicaties aangetroffen voor de aanwezigheid van een archeologische (artefacten)site. De archeologische neerslag van de menselijke landinrichting en landontginning bestaat uit grachten en greppelsystemen, en drie kolenbranderskuilen of houtskoolmeilers. Op deze houtskoolmeilers dient verder onderzoek te gebeuren op basis van de bulkstalen.

Dergelijke kolenbranderskuilen worden in verband gebracht met de ontginningsfase van een bepaald gebied of regio en kunnen veel informatie verschaffen over de historie van het landschapsgebruik. Hoewel het zeer verspreid gelegen structuren betreft, bevatten ze dus wel degelijk enige informatie en ook potentieel tot kennisvermeerdering. Alle drie structuren zijn intensief onderzocht en bemonsterd met het oog op de uitvoer van natuurwetenschappelijk onderzoek. Om contaminatie te vermijden werd ervoor gekozen om enkel de houtskoolrijke laag van de desbetreffende sporen als representatief staal te bemonsteren. Bij alle sporen zijn twee emmers van 10l in bulk genomen, wat per staal neerkomt op 20l staal. Concreet kan een ¹⁴C-dateringsonderzoek meer inzicht verschaffen in de datering van deze ontginning, terwijl anthracologisch onderzoek meer informatie kan genereren over de landschapshistoriek op lokaal en supraregionaal niveau door de determinatie van de specifiek gebruikte houtsoorten.

De bulkstalen zullen door De Logi & Hoorne worden uitgezeefd. Voor elk spoor wordt een staal van 1 liter apart gehouden als reservestaal. De residu's worden opgestuurd voor analyse. De stalen zullen door BIAx anthracologisch onderzocht met als doel de voormalige vegetatie in kaart te brengen. Het hout wordt op soort gedetermineerd. Daarnaast kan ook de structuur van de houtskool bestudeerd worden om de kwaliteit van het hout vóór het verbranden (insectenvraat en schimmels) en de impact van de verbranding zelf (hoge/lage temperaturen, secundair verbrand) na te gaan. Ook de verwerking van de fragmenten kan onderzocht worden, gezien dit informatie kan opleveren over gebeurtenissen na het verkolen (verplaatsing door wind, uitdroging, etc.). Het radiokoolstofonderzoek zal worden uitgevoerd door het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK). De bevindingen van alle onderzoeken zal in de vorm van een verslag worden aangeleverd.

2.3. Conservatiestrategie

De gezeefde stalen worden zoals gesteld in de Code van Goede Praktijk, bewaard in droge, luchtdichte containers. Alle aangemaakte gegevens — dit omvat de nota, de foto's, de figuren, de lijsten, de verslagen van de specialisten, de plannen kaarten en lagen in GIS — worden digitaal bewaard op minstens twee individuele dragers zodat ze bij vernietiging van één drager niet verloren zijn. Voor de bulkstalen wordt per spoor een reservestaal van 1l bijgehouden.

2.4. Geschatte tijdsduur en kostenraming van het verdere onderzoek

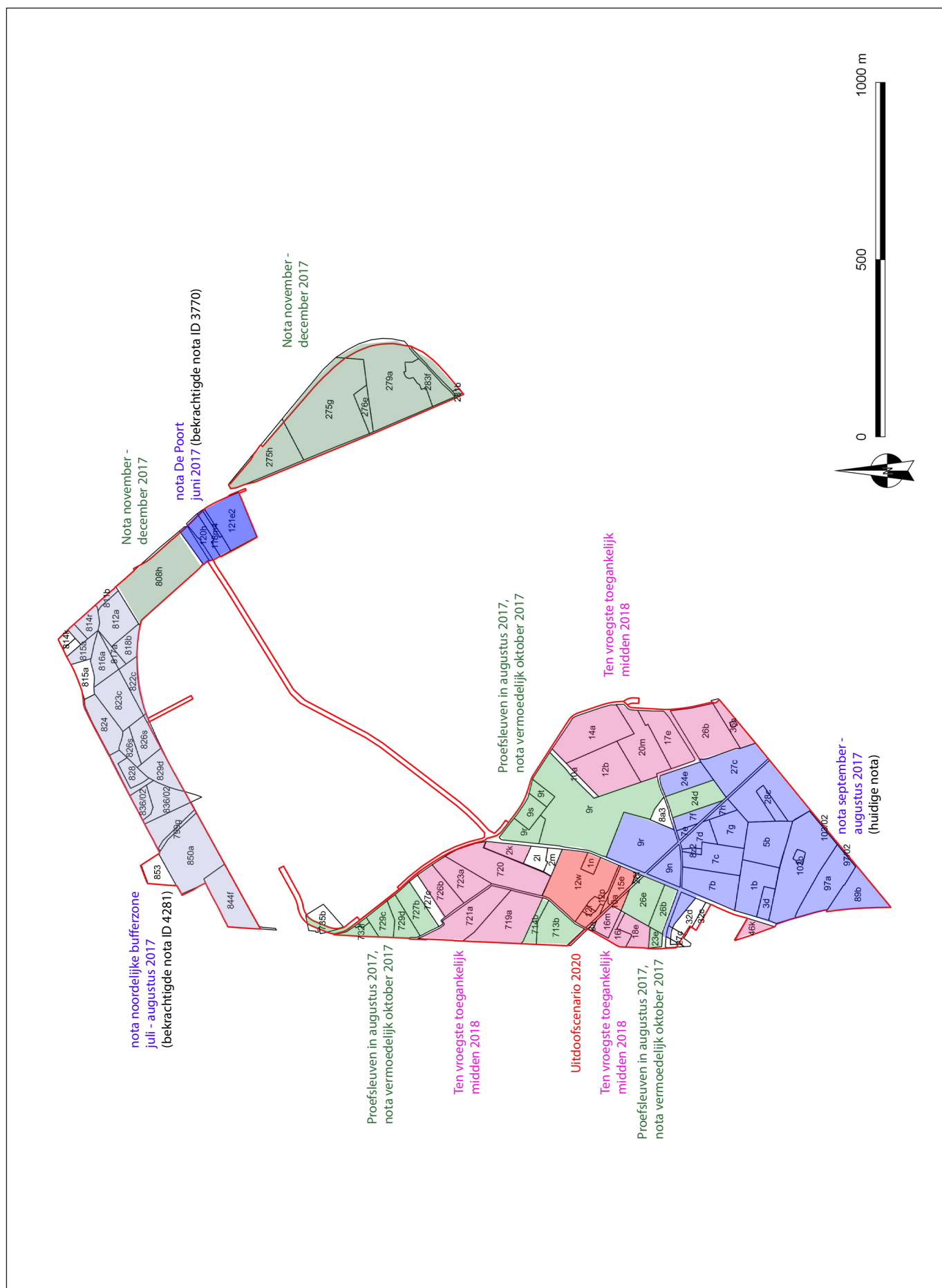
De verwerking van de bulkstalen omvat het zeven van de stalen, de analyses door specialisten voor anthracologisch onderzoek en radiokoolstofdatering en het beschrijven van de resultaten in een nota. Voor het uitzeven en verzenden wordt een halve dag voorzien, wat overeen komt met een kostprijs tussen de €150 en 200. Per spoor wordt 1 radiokoolstofdatering en 1 anthracologisch onderzoek geadviseerd. Voor alle sporen samen kan er gerekend worden op een kostprijs tussen €2000 en 2500 voor het anthracologisch onderzoek en €1200 tot 1500 voor de radiokoolstofdateringen. Om de resultaten van de analyses te bespreken in een nota wordt 2,5 mandag voorzien. Dit zal ongeveer €700 kosten. De volledige verdere analyses en uitwerking van het verdere onderzoek op de drie houtskoolmeilers komt bijgevolg op een kostprijs tussen €4050 en 4900.

3. Stand van zake onderzoek Groot Prijkels

In een eerste fase zijn de percelen rondom het kruispunt van de Gaversesteenweg en Karreweg in een nota gerapporteerd. Deze nota (ID 3770) is in juli 2017 bekrachtigd, er dient geen verder onderzoek uitgevoerd te worden.

Een tweede nota omvat de percelen in het noorden van het projectgebied, waar een bufferzone in de vorm van een bos wordt aangeplant. De landschappelijke booronderzoeken en proefsleuven zijn hier uitgevoerd zijn gerapporteerd in een nota die bekrachtigd is in augustus 2017 (ID 4281). Op deze percelen was geen verder onderzoek noodzakelijk.

Er wordt een aparte nota opgesteld voor de heraanleg van het kruispunt van de Lulstraat en de Soeverijnstraat in de zuidwestelijke hoek van het projectgebied Groot Prijkels. Dit omvat de huidige nota die over een terrein van ruim 20,5ha handelt.

Figuur 112: Overzicht van de opdeling in verschillende nota's en de timing van het proefsleuvenonderzoek

Voor een aantal zones moet nog terreinonderzoek worden uitgevoerd en is nog niet duidelijk in hoeveel nota's en wanneer dit zal uitgewerkt worden. Dit gebeurt in functie van de verwerving van de gronden en de planning van de bouwwerken.

In augustus 2017 is het proefsleuvenonderzoek op perceel 735b, 729c, 729d, 727b (Deinze), perceel 9r (partim) (Nazareth), perceel 26b, 23e, 26e (Kruishoutem) uitgevoerd. Begin september kon ook perceel 24d (nazareth) onderzocht worden. De nota wordt vermoedelijk in oktober opgemaakt.

De zones met bos op perceel 808b (Deinze) en 275h en 275g (Nazareth) zijn ondertussen vrijgesteld van verder booronderzoek. De proefsleuven kunnen pas na het rooien van het bos uitgevoerd worden, in september – oktober 2017. De verwerking van de resultaten in een nota volgt in november - december 2017.

Voor een aantal percelen lopen gerechtelijke procedures, waardoor moeilijk in te schatten is wanneer het uitgesteld vooronderzoek hier kan plaatsvinden. Het betreft percelen 46k en 2k (Kruishoutem), 26b, 36h, 17e, 20m (Nazareth), 719a, 721a, 726n, 723a en 720 (Deinze). Vermoedelijk zijn deze midden 2018 toegankelijk.

De gronden van de azaleakweker aan de Iulstraat in Kruishoutem zullen pas vanaf 2020 toegankelijk zijn. Hiervoor loopt een uitdoofscenario.

Deze planning blijft een voorlopige planning. Onder invloed van verschillende factoren kunnen nog steeds wijzigingen gebeuren in de timing en de opdeling in verschillende nota's.

